

KELAINAI-APAMEIA KAZI ÇALIŞMALARI

Gelişen teknolojik gelişmelere paralel olarak artık arkeoloji ve sanat tarihi bilimi de değişerek güçlenmiş ve çalışma alanını genişletmiştir. Eskiden daha dar kapsamlı sorulara cevap verebilen arkeoloji artık toplumların sosyal yaşamı, ekonomi ve sosyo-politik yapısı, din, teknoloji vb. konuların tümünü kapsayan bir alana yönelmiştir. Kelainai-Apameia Kazı Projesi ile *Sanat Tarihi, Arkeoloji, Tarih, Mimarlık, Mühendislik, Etnoloji, Bilgisayar teknikleri* gibi birçok bilim dalından uzmanlarla *multidisipliner* bir yaklaşımla antik kentin en erken evresinden terkedildiği döneme değin tarihsel sürecine ait tüm detaylar saptanmaya çalışılacaktır. Projenin sonunda kentle ilgili belirleyen özelliklerinin bilim dünyasına sunulması, bu verilerin bölgenin tanıtılması ve kalkınmasına yardımcı olması amaçlanmaktadır.

Aşağıda bu doğrultuda belirlenen temel hedefler sıralanmıştır:

2019-2020 yılları arasında gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında kent kronolojisine ait önemli verilere ulaşılmasına rağmen henüz tarihsel boşluklar tam anlamıyla doldurulamamıştır. Öncelikli amaç kent kronolojisindeki tarihsel boşlukları doldurmak amacıyla gerçekleştirilecek kazı faaliyetleridir. Buradan elde edilen sonuçla bölge tarihi açısından da önemli sonuçlara ulaşılabileceği açıktır. Kentin dokusu ve kültür tabakaları modern arkeolojik teknikler ile açığa çıkartılıp bilim dünyasına ve araştırmacılara sunulacaktır.

Kentte bulunan tüm yapılar ve yapı öğelerini tespit etmek, envanterlerini çıkarmak ve çizimlerini yapmak temel hedeflerden biri olacaktır. Kelainai-Apameia'da kazı yapılması planlanan Akropolis ile Nekropolis alanlarında, yoğun olarak Demir Çağı'ndan Geç Antik Çağa kadar bir süreç kesintisiz izlenebilmektedir. Akropolisteki yapıların çoğu toprak altındadır. Ancak, kazı ve temizlik çalışmaları sonucu ortaya çıkmaya başlayan ve Hellenistik Dönem'e tarihlendirilen Apameia Tiyatrosu'ndan elde edilen sonuçlar, toprak altındaki yapılarla ilişkili önemli bir ipucudur. Yüksek ve ovaya hakim bir tepe üzerine konumlanan Kelainai-Apameia Akropolisindeki yapılar tepe üzerine ve tepenin yamaçlarına yapılmıştır. Özellikle yamaçlardaki akıntı sonucu yapılar toprak altında kalmış, ancak bu durum yapıların korunmasını da sağlamıştır. Bu sebeple akropoliste gerçekleştirilecek kazılarla toprak altında kalan yapıların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Yapılan yüzey araştırması sonucu, akropoliste tespit edilen seramiklerin Demir Çağı'dan itibaren Hellenistik Dönem'in sonuna kadar olan süreçte yoğunlaştığı görülmektedir ve bu durum tespit edilen yapı ve kaya mezarlarının yanı sıra sikkelerle de desteklenmektedir. Araştırmalarda elde edilen sonuçlar, Kelainai-Apameia'nın ve bölgenin özellikle Geometrik, Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem kültürlerinin anlaşılması için önemli bir verilerdir. Akropoliste gerçekleştirilecek kazılar, antik kentin söz konusu dönemlerine ilişkin kent planı, kamu yapıları, dini yapıları, sivil yapılarıyla kent kültürü hakkında, bölgenin bilinmeyen konularına ışık tutacaktır.

Nekropolis alanlarındaki mezarların çoğunun, Tümülüs ve kaya mezarı olması dikkati çekmektedir. Anadolu'nun en büyük kentlerinden biri olan Apameia'nın ticaretle elde ettiği zenginliğin, en önemli yansıması olan elitler için yapılmış bu mezarların çoğu kaçak kazılar sonucu tahrip edilmiştir. Ancak, tahrip edilen mezarların mimari

özelliklerinin tam olarak anlaşılabilmesi için kazılması ve bilim dünyasına tanıtılması önemli bir gerçektir. Ayrıca toprak altında kalan, soyulmayan mezarların bilimsel kazılarla yapılacak tespiti, bu bölgenin bilinmeyen ölü gömme gelenekleri hakkında önemli bilgiler verecektir. Oldukça geniş alana yayılan nekropolis alanlarındaki kazı çalışmalarının uzun bir zaman diliminde gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır. Bu sebeple kazı çalışmalarının diğer bir ayağını bu alanlar için planlanan kazı projeleri oluşturacaktır.

Projede elde edilecek verilerle tarihin farklı dönemleri boyunca burada yaşayanların sosyal yaşamı, geleneksel yapıları, kültürleri ve kültürlerinin mimari yapı tipleri üzerinde etkileri ve kentin güneybatısı, batısı ve kuzey batısı boyunca yayılım alanına sahip nekropolisin gösterdiği özellikler saptanacaktır.

Kelainai-Apameia'da yüzey araştırmalarının ve kurtarma kazılarının yanı sıra temizlik çalışmalarında elde edilen bilgi ve tecrübe çerçevesinde, kentin ortaya çıkarılacak kalıntılarının büyük bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle akropoliste yapılacak çalışmalarla birlikte, Güney Nekropolisi örneğinde olduğu gibi oldukça iyi korunmuş durumdaki nekropolis alanlarının düzenlenerek ziyaretçilerin hizmetine sunulması en önemli hedeflerden biridir. İzmir-Denizli-Afyonkarahisar karayolunun hemen kenarında konumlanan söz konusu alanlar ziyaretçilerin kolaylıkla ulaşabileceği bir lokasyona sahiptir. Bu doğrultuda çevre düzenlemesiyle ilgili projelerin geliştirilerek bu alanların ziyarete açılması hedeflenmektedir.

Kelainai-Apameia'nın Phrygia Bölge'sinin diğer kentleri ile olan ilişkilerini saptayarak benzer ve farklı özellikleri bulmak ve böylece bölge arkeolojisinde Kelainai-Apameia'nın konumunun belirlenmesi planlanmaktadır. Söz konusu bölgedeki kazı ve araştırmaların sınırlı sayıda olması bu konunun önemini göstermektedir.

Yapılan araştırma, kazı ve incelemelerin sonuçlarının kent tanıtımı ile ilgili bilimsel toplantı ve konferanslarda sunulması ve bildirimlerin periyodik olarak yayınlanması; sonuçta "Kelainai-Apameia Kazıları" başlığı altında çalışmaların kitaba/kitaplara dönüştürülmesi amaçlarımız arasındadır. Kazı planlamasında, özellikle yayın konusunda bir ekolün oluşturulması şüphesiz önem arz etmektedir. Zira yapılan çalışmaların, düzenli ve periyodik olarak yayınlanması ve bilim dünyasıyla paylaşılması, kentin ve Anadolu arkeolojisinin tanıtımı için önemlidir.